

Szabadka, 1871.

BÁCSKA.

Április 1-én.

VEGYESTARTALMU HETIKÖZLÖNY.

Megjelen: minden szombaton délelőtt.

Szerkesztő lakása: Zombori utca, Reiserer-féle ház.

Előfizetési feltételek:

Table with subscription rates: 1 negyedévre 1 frt, 1 félévre 2 frt, 3 negyedévre 3 frt, 1 egész évre 4 frt.

Hirdetések felvételnek a szerkesztő lakásán és a könyvnyomdáiban.

Hirdetések díja:

Egy 6-hasábos petisor egyszeri beiktatása 6 kr kétszerinél 5 kr. — Többszöri beiktatásnál nagy engedményben részesülnek.

Bélyegdíj minden egyes beiktatástól 30 kr.

A művészet és divat befolyása az ipar és társadalomra.

A középkorban a mesterség művészet volt s századunkban a művészet is mesterséggé alacsonyul — szokták mondani.

Mennyire van igazolva ezen állítás és egyáltalában van-e alapja, kimutatni cultur-historiai alapon a következő sorokban kísértjük meg.

Az egyes fejedelmi kezekben összehalmozott roppant tőkék a középkor folyamában durva luxusokba lőnek följá, — roppant szolgai és aranyos személyzet, túlságos élelmi szerék élvezete, minden a mi drága, mi sok pénzbe került, lehetett egy ily egyénnek élvezeti tárgya — habár nem élvezhető volt is, — ilyen volt az ó- és középkor élvezeti és luxus-cikke.

Csak később az izlés kifejlődésével és nemesbülésével kezdettek az u. n. Comfort élet-móddhoz közeledni és eljutni.

A különféle művészeti ágak kifejlődésével kezdett egyszersmind az izlés is nemesbűlni.

Midőn nemesak egyedül a természet; de az emberi ész és munka kezdett működni, kezdődik a becslés — kezdődik nem csak a használhatóság és értékszerinti figyelembevétel, — hanem a kellemes benyomás is figyelembe vétetni — s megszületik az izlés.

A 15. és 16. század folyamában Olaszország a festészet és szobrászattal egy egészen új aerat nyit meg az emberi társadalomra.

A művészek phantasiája átmege az életbe, — az eszmei alakok átláthatnak az életbe, — festményeik után készítettnek ruházatok *) s megszületik a divat.

Az ó- és középkorban a templomok voltak azon helyek egész az új korig, hol a művészeti remekek csoportosultak.**)

A 14—15. században kezdettek az olasz festmények és szobrászati remekmek nem kizárólag templomokban,

*) Egy igen szép példa erre David „Horatiusok és Curiatiusok” képe, — a párisi múzeum nagy forradalomkor ezen kép női öltönyei szerint készítették ruházatjaikat azaz divattá lett.

**) Ezek azon művészeti remekmek, melyekről a fűlebb mondottakat szokták elre-citálni, de nem veszik tekintetbe hogy ezen remekmek az emberi társadalomra nézve tőkél-tesen mondhatni elváltak veszve s csak az újabb korban bírnak oly jelentőséggel melyet akkor kellett volna elérniök, — igaz hogy nagyobb munkaerővel nagyobb tanul-mánnyal voltak előállítva, de nem nagyobb izléssel s ha tekintetbe vesszük a használ-hatóság elvét s összehajtuk a kettőt — úgy bizonyára az utóbbi ipar-művészeti ágaknak kell előnyt tulajdonítani.

de diszítésül termekben is használtatni s így vásároltatni — csak ekkor kezd a művészet productiv lenni.

Tagadhatlan az hogy a művészet karöltve az izléssel teremté a divatot. I. Ferenc francia király udvara hol kivált olasz festészek faláltak szíves fogadtatást és foglalkozást az, melynek beljéből a divat legelőször jött a világra, s mely csakhamar általános mozgalommá vált s mondhatjuk hogy divat mozgalom állt be, — mely XIV Lajos alatt a tulságba ment át.

Az udvarok általában oly intézmények, melyek a reájuk bizott pénzt alig tudják hasznos dologra fordítani A divat által azonban egy mozgalmat indítottak meg, — persze tudtuk nélkül — mely az iparnak teret és művészeti kifejlődést biztosít.

Középkori műremekek templomokban heverték; az újabbkorok pedig nemesak museumok de privát tulajdonba is juthatnak s így általánosak s éppen így áll ez a divattal is, míg eddig egyes nemzetek elzárkozva nemzeti öltönyöket hordtak a jelenlegi univtersális mozgalom és a Communicatio könyvebbsége által a chinai választfalak ledőlnek.

(Folyt. köv.)

A szabadkai takarékpénztár és népbanknak igazgatósága alább következő jelentéssel mutatta be a folyó évi febr. hó 26-án tartott közgyűlésnek a II. számban közzölt forgalmi és mérleg kimutatást az 1870-ik évre.

(Folytatás.)

2 Az ingatlanokra adott kölcsönök összege 1869-ik év végével volt 68284 frt

ellenben az 1870-ik év bezár-tával . . . . . 188700 frt tehát növekedés . . . . . 120416 frt-al a mi minden esetre igen tekintélyes növekedés, ha tekintetbe vesszük, hogy a betett rövid felmondású pénzek rövid időre rendszeren 1/4-ed 1. és legfeljebb 2. és csak rendkívülileg 3 évi időtar-tamra időszakonkénti törlesztés mellett, kölcsönöztek.

3. Ellenben a váltó leszámítolási üzlet ezen évben meglehetősen esőkkenést szenvedett, miután váltótárcánk 1869-ik év végével . . . . . 75866 frt-tot tett, holott 1870-ikévben csak . . . . . 59510 frtra tehát . . . . . 16356 frt-tal kevesebre ment, mi annak tulajdonít-ható hogy részint városunkban a keres-kelem még igen fejletlen állapotban van, részint pedig városunk túlyomó és mondhatni legnagyobb része a földművelő osztályt képezi, és irást nem tudó helyzeténél fogva váltókép-telen, s így vagy kötelezvénybeli kezes-

ségi hitel kölcsönökre szorítvák; minek tanúsága az, hogy

4. Kötelezvényre kezesesség melletti kölcsönök 1869-ik évben 15353 frt kiadattak, holott 1870-ik évben e cím fejében . . . . . 58347 frt telhát . . . . . 42994 frt-tal több kölcsönöztek.

5. Az előlegzési tizlet értékes zálogokra, különféle tizsdeileg jegyzett értékpapirokra és törzsbetétekre 1869-ik év végével 9638 frton állott, és 1870-ik év végéig 27215 frta tehát . . . . . 17577 frttal többre, és majdnem háromszoros magasságra felszökcent; mindazonál-tal ezen tizletig még azon mérveket fel nem vette, melyek arányosítva egész tizleti forgalmunkhoz öt megilletnék; véljük azonban hogy a váltó elállal-tuk, ha ezen aránytalanság okát egy részt közönségünk papirbirtokának jelentéktelen voltában, más részt pedig az értékes kézzizlogoknál a még leküz-dendő egyéni előtítletekben és járta-lanságban, nem különben a még fen-álló több ily magány kölcsönzökben keressük, a kikhez az illetők a már magasra nőtt aránytalan kamatok kö-vetkeztében még némileg kötvék.

Mennyiben foglalkozott intézetünk még egyéb üzlettel, és mily sikerrel, annak kiderítését kimutatásunkra biz-zuk.

Miután tehát ezennel tizleti kimu-tatásunk rövid elemzését befejeztük, van szerenesénk a mult évi közgyűlé-sileg kiküldött bizottmány jelentését, azon kérésrel előterjeszteni, miként a tizlet közgyűlésünket, valamint az illető számadó tiztviseléséget az elmúlt 1870-ik évi számadásokra nézve a további felelőség terhe alól feloldani méltóztatnék.

Ezekután áttérünk a közgyűlés tanácskozásának főtárgyára t. i. a nyeresemény feletti intézkedésre.

Mielőtt a választmányunk e tekintetbeni határozatát s illetőleg javaslatát elemoznők, megemlítendőnek véltük, miként az évi nyeresemény mely 8853 frt 47 krra s illetőleg 7217 frt 82 krra rug a mult évihez képest, mely 3753 frt 40 kr s illetőleg 2812 frt 97 kr volt, sokkal kedvezőbb eredmény ki-derült, dacára annak, — hogy intéze-tünk a díjak és kamatok felszámítá-sában, más országunkbeli intézetekhez képest, — melyek a pénzkrisis beáll-tával a kamatlábat felemelték, a 8 százaléktól el nem tért.

Az érintett, és a zármérlegben kimutatott tizta haszon hová fordítá-sára nézve van szerenesénk alapsza-bályaink 40-ik §-a alapján a követ-kezendőket javaslatba hozni.

A közgyűlésileg kiküldött szám-vizsgáló bizottmány által a választ-mányunk bemutatott zármérleg szerint

az 1870-ik évi tizta jövedelem tészen 8853 fr 47 krt

melyből az alapszabályoknak 40-ik §-a értelmében a tartalék alaphoz 5%-kot és pedig a) Az osztalékban részesi-tendő 13214 frt utáni törzsbetétek-re 93 frt 47 krt

b) A befizetett 50000 frtnyi részvény-tőke után 349 frt 20 krt összesen 442 frt 67 krt

levonva, maradna tizta jövedelem 8410 frt 80 kr

melyet a már érintett alapszabályi 40-ik §-a szerint, a törzsbetevők és részvényesek között, — ez utóbbít az igazgatói általny levonása után, felosztva, a törzsbetevők minden egyes forintja után 13¹⁹²⁹⁸/₆₃₂₁₄ krnyi, minden egyes részvény után pedig 11 frt 05 krnyi osztalék esnik.

(Vége köv.)

Gazdaszat és nemzetgazdaszat.

Ujból a gőzgépekről.

Az emberi tudvány kiaknázhatlan mély bányája a természet, mely magában annyi anyagot rejt, csak kéz kell, a mely azt fel-dolgozza és hasznosítsa. Bácskaiak miert nem használjátok fel? Segíts magadon s az isten is segít! Hassatok oda hogy oly segéd-eszközök birtokába juthassatok, melyek fára-dozásaitok gyümölcsét bőven megeremjék, s általok erőben és időben gazdálkodhassatok. Ily segédeszközök a gépek. Láttatok már oly eszközöket, a melyeknek segélyé-vel a teher működésének más irányt adhatunk és az ellentállást legyőzzük? Igen.

Ismertünk mi egyszeri és összetett gépeket a melyekkel munkálat emberi vagy állati erőt vesz igénybe, ilyenek pl. a csiga, lejtő, esavar stb. míg ezeknél ugyan erőben gazdálkodunk, addig az időben veszítünk, a munkásra pedig az idő ép annyi mint az erő; mert az idő — pénz.

Ezen az emberi ész azonban segített. Mióta Hero görög böles Alexandriában arra jött, hogy a vízpárolgása által képzett lég-nem, melyet mi vizgöznek nevezünk a fölibe alkalmazott testet mozgásba hozni képes, azóta utóljai azon törekedtek, miként lehetne ezen vizgözt hasznosítani s pedig úgy, hogy általa munkát is lehessen végeztetni. Mint minden úgy ez is sok viszontagságnak volt kitéve, kísérletek tettek miként lehetne a dolgot létesíteni és alkalmazni. Bár tökélet-lenek voltak a munkálatok; de méhőkben rejték a buvárokodás kulcsát s annál inkább hatottak buzdítólag az utódokra, hogy a nagy célt a megvalósuláshoz mentől közelébb vi-gyék. Bancas egy olasz mennyiség tudós volt az, ki Hero észleletét legelőször kísérlette meg, utána pedig 1687 Pápin, ki a gőzere-jét vizsgálta egy általa készített eszközön. Voltak többen is kik ezen irányban dolgoz-tak, mint pl. 1615 Salamon de Caus, 1688 Savary, utónok Newkomen, kinek gépénél egy Humphny Potter nevezeti gyermek volt alkalmazásban, a ki arra jött miként a gép-nél létező szelepek kinyitását és betevését miként lehetne a gép által eszközölni. A fő érdem e tekintetben kétség kívül Watt James-é, egy angolé ki a gőzgépek föltalálójának méltán nevezetik s a ki 1763 évben, a midőn

a Glasgowni egyetem gőzgépét javította a gőzgépek valódi alapját vetette meg. Itt az emberi ész korántsem állapodott meg, hanem még tovább fűrészelt s ennek kifolyása volt, hogy egymásután találták föl 1778-ban a vasút Edgeworth angol által, 1807. a gőzhajó Fulton Róbert amerikai által és 1829-ben a gőzkeosi Stephenson angol által. Mind oly találmányok, a melyek a művelődést, de leginkább a közlekedést, s ez által az ipart és kereskedést nagyon is előremozdították és a világ nemzeteket egymással közelebbi érintkezésbe hozták.

Nézzünk magunk körül tisztelt olvasó s látni fogjuk a gőzgépek nagyszerű alkalmazását és áldását. Bár merre tekintünk az ipar terén, úgy azt fogjuk látni, hogy mindenütt sűrű füstgomoly ölik szemünkbe, különösen a gyári városokban. Mert az ember nem elégedett meg azzal, hogy terményeit és készítményeit páratlan gyorsasággal szállítsa a világ piacára; hanem azon találmányokat az ipar minden ágába bevezetini iparkodik s ez az oka, hogy gyárak, malmok stb., sőt az ipar bármely ágát is tekintsük a munka gyorsítása szempontjából gőzgépek hozták használatba.

S ha betekintünk egy pillanatra valamely gyárba, úgy meggyőződhetünk arról, hogy a gyár legkisebb eszközeit úgy mint a legnagyobbakat egy gép hozza mozgásba a min az emberi szem bálmulattal csügg és melytől alig lehet megválni.

Vizsgáljuk meg, vajon hasznosak-e a gőzgépek az emberiségre nézve? E kérdés oly világos, hogy felelni is fölösleges rá; mert erőben és időben igen sokat gazdálkodunk meg általuk és a készítmények ép oly pontosak, mintha emberi kéz által hozták volna elő, s a gép tulajdonosának ezen kívül nagy hasznát is hajt. Igaz az, hogy ily gépeket többnyire csak gazdag egyének szerelhetnek meg, míg azonban a szegény ezek bírásától ugyan megfosztatik, keresetétől nem. Tény az, hogy mióta a gőzgépek az ipar különböző ágaiban alkalmazást nyertek, azóta a munka alkalom is azon fokban szaporodott. Míg a régebbi időkben a gyárakban a munkálatok emberi erő és kéz által végezettek, úgy egy gyárban alig nyert néhány száz egyén alkalmazást s a végzett munka igen kis számu és drága volt; mert az ilyenmü készítmény azon időben csupán fényűzési tárgyat képezett. Mióta azonban a gőzgépek hoztak be a gyári-munkák végzésére, azóta az általuk nyert készítmények is sokkal olcsóbbak. Miután a gőzgépekkel rövid idő alatt is igen sok munkát végzünk, azért jelenleg a gyárakban sokkal több egyén is nyer alkalmazást. Bizonyítják az előbb mondottakat azon adatok, melyek a gyárakban dolgozó egyének létszámát mutatják s ha ezeket tekintjük, úgy könnyen meggyőződhetünk arról, miszerint oly gyárakban hol ezelőtt száz egyén nyert alkalmazást, ott jelenleg ezer emberrel is több van: tehát a munka alkalom szaporodott s azonkívül a munka alkalom nem időhöz mért és megszakadozott, hanem folytonos, mi a munkásra nézve éppen úgy hasznos, mint magára a gép birtokosára.

(Polyt. köv.)

Közművelődés, iskola.

Az esküdtsek Magyarországon.

(Vége.)

Lehetnek azután még mellékkérdések is. A bíróság által föltett kérdések mellé úgy a közvádó mint a vádlott még más kérdések iktatását is kívánhatják, melyek iránt a bíróság határozni köteles. — Az elnöklő bíró a jegyző által írásba fókalt kérdéseket aláírja s átadja a perbeli oklevelekkel együtt az esküdtseknek, figyelmeztetvén őket, hogy most már magukba szállva, tiszta lelkiismerettel kérdjék meg maguktól: vajjon úgy a vádlott ellen mint mellette felhozott próbák és erősségek miként hatottak ítélőtehetségükre s igaz meggyőződésük szerint, részrehajlás nélkül és férfiakhoz illő bátorsággal mondják ki az előbb terjesztett vádra nézve, a felhozott bizonyítékok nyomán a „vétkest,” ha a vádlott vétkes, a „nem vétkest,” ha a vádlott nem vétkes. Erre az esküdték határozat hozatala végett a számukra készen tartott szobába visszavonulnak. A szobájukba visszavonult esküdtsekhez senki sem mehet be, s a határozat hozatala előtt ők sem távoztathatnak el, csak az elnöknek írásban adott engedelmével jöhetnek érintkezésbe a külvilággal. A tanácskozás megnyitása előtt főnököt választanak maguknak, ki a megfőtés végett nekik átadott kérdéseket előtűt felolvassa. Minden egyes kérdésre az esküdtzéki tagok „igen” vagy „nem” mel felelnek és pedig először; de egy tag kívánatára már titkos lesz a szavazás. — Arra, hogy a vádlott vétkesnek mondassék ki, legalább 7 szavazat szükséges; 6 felmentő szavazat elégséges a vádlottnak feloldozására. — Az esküdték a szavazás után a tárgyalási terembe visszavonulnak, hol előbbeni helyeiket újra elfoglalván, főnökük így szól: „Beesületemre és lelkiismeretemre, isten és ember előtt, az esküdtzéki határozata emnyi vagy annyi szavazattal: a vádlott nem vétkes” stb. egyszerűen az írott feleleteket az elnöknek átadja, ki azokat a jegyzővel együtt aláírja.

Ha a bíróság tagjai kivétel nélkül úgy vannak meggyőződve, hogy az esküdték az ügy lényegére nézve hibáztak: joguk van az esküdtzéki határozatát felfüggeszteni s az ügyet új esküdtzéki elé terjeszteni, mely azonban a második éjnyegyre megállapított osztályból alakítandó. De nincs helye a felfüggesztésnek akkor, ha az esküdtzéki feloldozó határozat hozott, vagyis, ha a vádlott „nem vétkes”-nek mondotta ki.

Ha a vádlott „vétkes”-nek találtott a közvádó előadja kívánatát a törvény mikénti alkalmazására iránt, a bíróság pedig aztán visszavonul, s a vádlottra kimondja a törvény értelmében az ítéletet. — Ez rövid menete az esküdtzéki eljárásnak!

Most még mint fentebb is említettük, csak a sajtóvétségekre áll fenn hazánkban az esküdtzéki; sajtóvétséget pedig az 1848. 18. t. c. értelmében hírlapok, könyvek s egyéb nyomtatványok, nemkülönbön képes ábrázolatok útján az követ el: a) ki egyenes és határozott felhívást tesz valamely bűn vagy vétség elkövetésére; b) ki a nyílt vámos köz- és vallásos erkölcsiségéből csúszott

üz; c) ki az álladalmi egység vagy birodalmi kapcsolat tetleges felbontására izgat; d) ki az alkotmány erőszakos megváltoztatására, a közbéke és esend erőszakos megzavarására, a törvényes felsőség elleni engedelmességre lázit; e) ki a király személyének sérthetlensége és székbeli örökösödésének megállapított rendje ellen kikel; f) ki a király személye s az uralkodó ház tagja ellen sértést követ el; g) s végre, ki a törvényes hatóságok, vagy testületek, köztisztviselők, vagy magánszemélyeket rágalmazza.

Vége van-e haszna és előnye az esküdtzéki? Igen! Az esküdtzékinél a polgárok clete, szabadsága, becsülete és vagyona felett nem választott, vagy kinevezett bírák ítélnek, kik többé-kevésbé függésben vannak választóik, illetőleg azoktól, kik őket kinevezték, s mint ilyenek részrehajlatlanul eljárni nem mindenkor képesek; hanem 12 becsületes, józan eszű polgártárs itél, akik senkitől sem függvény, szabadon követhetik tiszta meggyőződésüket.

Az esküdtteket; miután számuk nagy és az utolsó percben sem tudhatni, hogy kik lesznek, megvesztegetni nem lehet.

Az esküdtteket nem kötelezik le semmiféle szabályok, isten és saját lelkiismeretük előtt levén ők felelősek egyedül, — szabadon ítélhetnek; míg a tisztviselőt törvények korlátozzák, s így nem egyszer jó oly helyzetbe, hogy el kell itélnie azt, kit lelke sugallatával szabadon bocsátana, s viszont.

Ezen intézmény neveli a népet, fejleszté annak ítélőtehetségét, s a polgári szabadságot hatalmasan őtalmazza.

Az esküdtzékek igen növelik azok számát, kik buzgó ragaszkodással szövetségesek lesznek a büntető-hatalomnak, s kik örökösen kívánják a közállomány és egyes polgártársak biztonságát és nyugalma felett azért, mi vel időnkint résztvesznek a büntető-igazság kiszolgáltatásában.

Az azonban mint mindennek, úgy az esküdtzéki is vannak elleni; nem is akarunk itt annak jó vagy rossz oldalát felhozni, mert az esküdtzéki mellett ténylek szólnak! „Oly intézmény, melyhez annyi alkotmányos nemzet és annyi millió szabad ember oly buzgóan ragaszkodik, rossz és helytelen nem lehet!”

Turul.

Amerikai levél.

New-York, március 7.

Az angolok „Times és money” jelszavának valódi értelmét, mi csiga lassaságú magyarok csak is a külföldön tanuljuk meg felogni, becsülni, ezt követni.

Ezen jelszóhoz az amerikai midőn azt követné egy másodikat is esatolt, amelynek három szava öt tökéletesen jellemzi és ez a „To make money.” E két jelszó egygyéforra képezi a „Yankee” összes életfeladatát. Nyughatatlan az amerikai léptekkel előhaladó ifju nemzet és az amerikai, mely nem ismer akadályt terveit kivételével, nem zavart a tervek kivételéhez szükséges tőke előteremtésénél. Küzd, fáradoz, áldoz vagyont, boldogságot, sőt becsületet is az újra nyerezendő anyagi haszonnért.

E pénzszerzési vágy oka annak, hogy Amerika az anyagi téren folyton halad előre, míg magasabb művészet, mint zenészet, festészet és a képzőművészetek más ágai panganak, s az e téren haladás mindinkább lankad, annyira: hogy maguk az amerikaiak is ijedelemmel veszik észre az e téren hátramaradást, de azért nem igen jut eszébe ez ügyben valamit tenni, mert a muzsa háladatlan s csakis erkölcsi haszonnal kecséget a kézzelfogható és pengő anyagi haszon helyett.

Sőt az anyagi téren is, mi a mestersegeket illeti, — nem találom ezt képviselve amerikaiak által úgy, mint reményltem.

Vannak rendkívül számos amerikai gyárak, melyek birtokosa tősgyökeres bennszülött, a gyárak berendezésének pompájában és szerkesztésében határtalan s messze elhagyja Európa e nemü vállalatát, de a teremtő erő a munkások az amerikai gyárakban idegen földszülöttje: német, francia, ir, dán, olasz stb. s ezen különböző nemzetiségbeli munkások teremtik meg a magnumében nagyszerűnek mondható amerikai ipart.

Az amerikai munkás inkább gépies mint ügyes s ezért tapasztaljuk, hogy a legnagyobb vállalatoknál idegenek, leginkább németek foglalják el még az első helyeket is.

A jó munkást az amerikai drágán fizeti, mivel tudja, hogy általa újra pénz teremthet s azért van, hogy Amerika még sokáig célpontul fog szolgálni a szorgalmas és pénztkeresni akaró munkásoknak. Ha az amerikai munkás egy pár száz vagy ezer tallért meggazdálkodott, be megy a Countyba s vesz egy „Farm-ot”, ott gazdálkodik, vet arat a maga kezére. Vagy nyughatatlan vére más nyeresémesebb üzletet sejtődött, abba hagyja mesterségét s lesz kereskedő, holnapután lakatos, azután asztalos vagy kőműves s így tovább. Az állhatatosság éppen nem erénye e nemzetnek.

Meglepő, hogy az ez évi bevándulás kimutatása 50 ezerrel kevesebb bevándorlót mutat ki, mint az előbbeni években s már ez egy évi kedvezőtlen eredmény is gondolkodba ejt némelyeket, kik aggódva kérdezik: mikép fog Amerika óriási belseje megépülni, ha a bevándorlók a jövőben is kevesebbet fognak. E esőkkenésnek mindenesetre a jelen Európában folyó háború lehet oka. De mindamellett meglepő, hogy az irlandiak, kik a németek után mindig a legnagyobb számmal érkeztek, majdnem nagyobb számmal maradtak ez évben ki, mint maguk a németek.

A hivatalos kimutatásban sem osztrák, sem magyar kivándorlót nem találunk, mintek röviden a németek közé sorolnak, s így meghatározni nem tudom bizonyosan, hogy mennyien jönek édes hazánkból e boldogabb világrézsbe, hanem saját tapasztalatom után örömmel mondhatom, hogy bizony kevesen.

Ne is hagyjuk mi el hazánkat mint kivándorlók, elég tejjel mézzel folyó ország a mi édes hazánk, s haesak erkölcsi tények nem kényszerítenek menekülni, bujdosni e nagy világba, maradjunk ott; hisz úgy is oly kevesen vagyunk.

Ezzel nem azt akarom talán mondani, hogy ne utazzunk, ne kívánczozunk világot látni, tapasztalatokat gyűjteni, azokat otthon

TÁRCA.

Egy korcsma Velencében.

A lagunák büszke városában, melynek arannyal és művészettel telt palotái egész Európában híresek, a nyomor irtózatosságságban van képviselve. A ki a Grande Canal és Piaça S. Marco határain túllépett, hi az emelkedett hidak százain át egykor behatolt ama sötét sikátorok tömkelegébe, hova maga a nap is csak elvétve tekint s hol a rondaság s után felhalmozott butorok még azon alig egy óhnyi tért is kétségbe vonják, mely a vándorlók számára hagyatott, az olyan egész más képet fog nyerni e büszke olasz városról, mint amint azt hírből és könyvekből ismerté.

S pedig e nyomorult lakok nemesak nagy részét, de a fentebb említett híres terek kivül csaknem egészét foglalják el a lagunák városának s még e terekben is a számtalan nyomorult arc, melynek kolduló hangjától a templomok szent némasága, a zenes fogadók termei sem mentenek meg, eleven képet nyújtja annak, mi ott körülette mindenütt létezik.

Jelen alkalommal nem szándékozom a nyomor képét nyújtani. Hiszen mindenütt csaknem egyforma, egyhangú az élet, a szenvedő arcok holtak azokra nézve, ki érezni nem tud, s ki átgondolja szenvedéseiket, csak-

nem mindenkor önmön érzelmét tolmácsolja benne. — Ez alkalommal csak egy a nyomor lakhelyén lévő korcsma bensejét írom le híven és minden költői festés nélkül, úgy a mint azt az élet csendbe nyújtotta.

A „ghetto” zigzag sikátorai közt (e névvel jelölik Olaszban nagy városában a proletárook rettegett lakhelyeit), melyeket pestisként kerül a nyugalmus polgár, van egy a többinél, ha lehet, sötétebb és piszkosabb. Kapu - alakulag kívájt köfál mögött jut bele a vándor, a rendetlenül kiálló házak eltakarják a kijárat benne, itt-ott egy melléksikátor nyulik be alig két emberi test-szélességre s az is csakhamar vakvéghen szűnik meg s ismét visszatérésre kényszerít. A falak között napokon át felhalmozódott undok piszok áll, a mely a már is bizhódt levegőt csaknem kiállhatatlanná teszi.

Közel naplementekor léptem a sikátorba. A haldokló sugarak már képtelenek voltak ide is behatni, a távoli utcalang csak a bejárat oldalait világította meg s a többi kétes homályban maradt. Az elhagyott tájek tempa zaja ellentétül itt rettenetes esend uralgott, melyet csak a léptek visszhangja zavart meg. Sikátorból sikátorba mentem át, anélkül, hogy valamit találtam volna, míg végre egy festett-falu korcsma akadt meg szemem. — A korcsma nem volt lényegesen különböz a többiektől. Felül Trattoria. „Vendita vini nostrali” felirat (Korcsma. Hazai borok eladása) — alatta

egy táblán a bor ára s a 12—20 darabból álló kis ablak előtt párolgó és hideg ételek, hogy az olvasni nem tudó is megértse a mondani akartat. — Azonban e korcsmaiban világ volt s benn emberek zaja. S ez az, mi engem különösen érdekelt, a miért ide belépi s itt időzni rögtön elhatározott magam.

Repülni tanuló esiléhez hasonló körkorsóban hozta elém a gazda a kívánt bort s egy jöképü sieder fekete ruhám iránt tiszteletből unszolva kínál meg a mellette levő hellyel. Leültem és körülnéztem.

A bejárat mellett elrekesztett helyen állott felső ruha nélkül az ifju gazda s nem a legszebb neje. Előtűk és körültek saját-ságos hideg ételek fekütek. Mellettök orgonásip alakban emelkedett fel a hordók sorozata, mindegyik az olasz hármus nemzet színnel köralakulag bevonva, alutok a esap s felül az üredények. Az oldalfalon Garibaldi alig felismerhető képe, egy rettenetes esata s a tiltakozó népszélem által félig eltépett felirat: „Par ordine superiore e proibito il canto.” (Felsőbb rendelet folytán tilalmas a dalolás.)

Alig foglaltam helyet, midőn az ajtó nagy robajjal megnyílik s egy félrészeg sieder lépett be. Első benyomása a régi híres táncoló famra emlékeztetett, — csak-hogy ama boldog görög korban még nem volt oly közönséges a rongyos ruha s a munkásoknak nem kellett kurta száru pipával üzni el gondoljait. Az ifju diadaloként tartotta

ez elváhatatlan társát, egyenesen neki ront a velem egyenesen szemközt ülő öregnek, nagy zajjal megöleli s megcsókolja azt s pipáját nyújtja át neki öröztetés végett. — Szomszédja, egy Mac-Mahon vonású, de szemnyes képi s nyitott mellű egyén abba-hagyja pár perere a tökmag boncolást, mely valószínűleg ebédjét képezte, és hozzászól „schirmledeles” sipkáját feltolva, kíváncsian várja a történéseket. —

Az én figyelmem azonban ekkor már egy más csoportra irányult. Egy becsent szemű, sötét képi szikár magas férfi, kinek vállfoltjai négyesegű tarkaságokban első to-kintetre admiráli dísznek látszanak, daemagogi szónoklatot tart. Szavát a részeg ifju danolása mellett alig lehet hallanom, de felmentel karja s tüzes szemei eléggé mutatják, — hogy a szarnok rendőrség ellen szónokol. Egyetlen buzgó hallgatója egy — nem tudom: leány-e vagy asszony? — Az ifju, ki mellette ül, balkezével melegen szorítja az ő leeresztett jobbát s a jobbal az ivó poharat egyengeti előtte — mindannak jele hogy nem térje: a leány azonban legkevésbé sem figyel reá, sőt unszoló szavára kiméletlen tanítást ad karjával s meleg részvétl-látszik követni a daemagog szavait, majd azonban ismét szomszédjához fordul s poharat koccsint vele. A szem, mely reá tekintett, nyugodt, de szelid volt, tartásában semmi keresettség. E nő nem pénzért keresi az

mak, hogy
halad előre,
nézet, fes-
sági pan-
mindinkább
amerikaiak
éreni hátra-
eszebe ez
musa hála-
keesget
hasznos he-

a mester-
képviselo
yletem.
amerikai
eres benn-
pompája
elhagyja
remítő erő
oan ide-
ir, dán,
szétszélbeli
nemében
ipart.

bb gépies
hogy a
loginkább
ső helye-

drágán
jra pénz
rika még
zorgalmas
k. Itt az
egy ezer
a Cou-
gazdálko-
nyug-
üzletet
s lesz
után az

Az áll-
zetnek.
erőndülés
vándorlót
en s már
is gondol-
va kérde-
seje meg-
vőben is
nek min-
ó háború
pő, hogy
mindig a
majdnem
vben ki,

osztrák,
nk, min-
olnak, s
zonyosan,
nkból e
t tapasz-
hogy bi-

kat mint
ó ország
si tények
ajdosni e
egy is

mondani,
k világot
at otthon

eki ront
éregnek,
a azt s
égett. —
ésu, de
n abba-
ncolást,
és hosz-
kiván-

or már
besett
kinek
első to-
daema-
részeg
llanom,
gé mu-
g ellen
ja egy
y? —
nelegen
bbal az
dának
evéséb
imélet-
szívóttel
majd
s poha
tekün-
semmi
ési az

érvényesítendő, oh nem! utazzon a magyar
fiatalok, mely tapasztalatosságában túlbizá-
kodott s melynek a mai időben szüksége
van világot látni, ha hazájának javára és
jövő nagyságára mint igaz honpolgár közre-
munkálkodni szándékozik. A mi fiatalokunk-
ban az utazási kedv nem igen van meg, a
mi igen sajnálatos — s véleményem szerint
onnan ered, hogy a külföldi viszonyokkal
kevésbé ismerős s mivel nem bírván a nyu-
gati nyelveket bátoran s inkább otthon marad
még akkor midőn mestersége van, ami pe-
dig oly tökélyre egy jó munkás kezében, mely
megnyitja a világ kapuját a tanulni vágyó
fiatal embernek, még akkor is, midőn nyelvi-
ismeretei és bátorsága hiányozna.

A netán Amerikába szándékozó s itt
tapasztalatokat gyűjtő ifjak részére innen
New-Yorkból következőket írhatom:

New-York az Észak-amerikai Egyesült
Államoknak legnagyobb kereskedelmi és
gyári városa lévén, így a legtöbb lakossal
is bír, kiknek száma meghaladja a milliót.
Gyönyörű felkése, egészséges éghajlata s
nagy forgalma ide esalja leginkább a ki-
vándorlókat s nincs amerikai kikötő, hol
csak fél amnyi utazó is szállna egy évből
partra, mint a new-yorki „Castle Garden”-
ban, hol a múlt évben érkező kiállítók
száma a 200,000-et jóval felhaladta.

Az ideérkező idegenek nagy köny-
nyedségére van, hogy New-York aránylag
ép oly német város mint Pest, Temesvár
vagy Pozsony. Meglepő a német elem túl-
szaporodása, vannak nagy városrészek, hol
minden egyént bátran megszólíthatni németül,
hol a háziur, kereskedő, bennlakó, házmes-
ter mind, mind német, sőt németségükben
amnyira összetartanak, hogy van nem egy
Hausherr, ki angol vagy amerikai lakót
nem is fogad házába.

A német feliratok egy váltakoznak itt
mint Pesten. Német lap is van elég bár
azok közül kivéve a „New-Yorker Staats-
zeitungot” többi nem sokat ér.

Az oly egyén, ki kézimesterséggel ér-
kezik New-Yorkba, mindig szívesen látott
vendég s könnyen kap helyet bár mes-
terisége legyen is. De amúgy nehezebb egy
kereskedőnek, ki talán még a nyelvet sem
bírja. Ösmerek egy egész legió „u j m a g y a r”
hazafiakat, kik mint kereskedők jöt-
tek s mindegyik kénytelen volt valami más
foglalkozást, mesterséget tanulni, hogy fen-
tarthassák magokat. Mert New-York a mi
európai fogalmaink szerint drága város, és
az itteni árak csak akkor tűnnek fel némi-
leg mérsékeltebbnek midőn a kereset jól s
midőn megszoktuk a 2 forintot érő dollárt
egy forintnak tekinteni.

A munkás keresete igaz arányban áll
az itteni lét drágaságával, de azért a meg-
takarítást csak akkor eszközölheti, ha jó ke-
resetre tett szert, a mi pedig eleinte ritkán
és nehezen akad, mert sehol sem kell az is-
kolát oly drágán megfizetni, mint az ameri-
kába érkező „Grünhorn”-nak, ki nem bír-
ván a nyelvet, németekhez menekül, itt
dolgozni pedig mindig veszteség az illetőre
nézve, mivel az amerikai által fizetett díjt
a német soha sem fizeti meg. Sőt vannak
német mesterek, kik a tapasztalatlan „Grün-
hornokat” fogadják csak munkákba, kiknek
bőrcén ugyancsak meggazdagodnak. Persze,
hogy e szegény áldozatok amint megeléged-

tek, ott hagyják emberszerető mesterüket,
de míg kiismerik magukat rendszeren elmúlik
egy pár hónap a gazdának nem kis hasznára
és a „Grünhorn” kárára.

Keresete az érkező munkásnak 6—9
dollar közt váltakozik, de a mely fizetés
hamar emelkedik, úgy hogy rövid idő múlva
már 12—15—18 dollart is keres hetenként,
ami egy ügyes munkásnál még nem mindig
a legjobb fizetés, mivel ezek 20—30 sőt
50 dollart is keresnek, a mely utóbbi eset
nem nagy ritkaság. Ez pedig szép összeg
különösen a mi értékünk szerint, hol ez
összeg kétszer annyira teendő.

Kiadása egy gazdálkodó fiatal ember-
nek alig több 5—6—8 dollárnál hetenként,
a mely összegért lakást és egész ellátást
évezhet az illető; az életünk itt aránylag jobb,
mint London- vagy Párisban, a munkaidő
ugyanaz (t. i. 10 óra).

A munka semmi esetre sem oly lekü-
telező mint Európában, s különösen mint
Német- és Magyarországon, hol a mesterem-
bernek jókor reggeltől késő estig ugyancsak
még kell érdemelnit azt az egy pár garast,
melyet keresményének nevez.

Amny áll, hogy mennyire változtak le-
gyen is a viszonyok itt a háború óta, egy
dolgozni szándékozó és szorgalmas fiatal em-
ber, ki mesterségét érti és ügyes — mert a
kontárt itt is csak mint kontárt fizetik —
hamar meggazdálkodhat egy pár forintot. —
Ezer forintot egy év alatt meggazdálkodni
ezen nem tartozik a ritkaságok közé, ha az
üzletek jól mennek, a mi nem minden ipar-
ágnál található fel, mivel itt Amerikában
vannak ugynevezett rohamos idények midőn
3—6 hónapig nyakra-főre dolgoznak, hogy a
rendeléseknek megfelelőhessenek, míg a
másik 2—6 hónapban ki-ki kénytelen más
mesterségbe kontárkodni, vagy meggazdál-
kodott keresményét felemészteni, hogy ön-
magát fenntarthassa.

Itt is sok függ a szerenestől, előrefor-
duló viszonyoktól, de mindenesetre legtöbb
az illető egyéntől magától. Azért ki ide szá-
ndékozik, ugyan vessen magával előbb szá-
mot, különösen ha ismerősei itt nincsenek,
mert szív, részvétet szerenestelen iránt a
new-yorkiban eddigi tapasztalatom után még
nem sokat tapasztaltam s ha tenne is talán
valamit érdeklől tenné.

A viszontlátásig.

Liptay Pál.

Különfelek.

**T. olvasóinkhoz! — Uj év-
negyed kezdődött meg mai szá-
munkkal, azért egész tisztelet s
bizalommal fordulunk azon olva-
sóinkhoz, kik egy negyedévre
fizettek elő, hogy intézkedjenek
még e hét folytán a további elő-
fizetésről — ha nemes szándokuk-
ban van fejlődésnek indult ügyün-
ket továbbra is pártfogolni —
miserint minden zavar elkerül-
tessék. Legtöbben tiszt. olvasóink
közül elismerőleg szóltak lapunk-**

ifju társaságát, de nő s hiába! — hiúság s
kiváncsiság, asszony a te neved.

Hátam megért két asztal körül egészen
más csoport foglal helyet. Különösen meg-
lepő egy alak. Hegyes tojásdad arc s ke-
rekded szakáll, gondosan fésült haj, rövid-
szárú pipája 90° alatt áll ki szájából, gal-
lára álláig felhúzza, pálcája zsebében mintegy
irányt adva merev teste méltóságostartásának.
Mit keres e philister alak itt a nyomor
hazájában?

„Ez ember katona volt s jelenleg a
dologházban felügyelő”, sietett szomszédom
oktatást nyújtani s hogy a pohár borra an-
nál biztosabb kilátása legyen, tört angol
nyelven (az idegenek mind angolok) igye-
kezett megkezdett ismerettségünket foly-
tatni és magát érdekessé tenni. Meg kell
jegyeznem, hogy ez ember nem azon ifju
volt, ki helyet kímált, sőt inkább annak
csaknem ellentéte. Alacsony homlokát re-
dők borították már be, hosszas orra alatt a
száj mélyen besett s kiálló ajkát szürkülő
zilált szakáll borította be. Határozatlan jel-
lemű sapkája csaknem folytonosan fején
hevert, de midőn levette, a hosszú s hátul
kissé összecseszesülő koponyája rögtön magára
vonta a figyelmet. A kis ember egész be-
nyomása kellemetlen volt s én mesterséges
utakon igyekeztem öt lerázni magamról. —

A többi csoporttól függetlenül két a
kamaszvekben járó gyermek mulatja ma-
gát egymás füle és orra huzogatásával s já-
tékok közben kifejtett különböző testmozgá-

sáik előttem is érdeklől bírtak. Szobrászati
tanulmányokat tehetnek rajtok. Nem so-
kára azonban felbomlik a társaság. A virsli
és gesztenyecsurás, a kihéz tartozik valószínűleg
az egyik gyerek is, búsult vesz társaitól s a
másik síheder, miután a maszka is hálátlanul
elszökik tőle, az örök munkássági ösztön
hatalma alatt lépcsőzetre ül s arcfeltorgatá-
saiban gyönyörködik.

A részeg ifju egy óra óta nem hagy
nyugtot a társaságnak. Kalpagja homlokát
nyitlan hagyja, de hátul ereszkedik le; míg
mellette mephistotelesi arcu barátja félfület
takarja el vele s kutató szemére von árnyé-
kot, — a philister felügyelő egészen
egyenesen, a democrat szónoké ballfelen s
az én szomszédomé csaknem tisztán homlo-
kán hever. A részeg ifju új és új dalt
fejez, második perében magasra törő hangja
fiascóján nevet a társaság s aztán ismét nem
figyel rá senki. A daemagog ismét szóno-
kolni s piros borával önti bimatát; egy
tízsz szemű nő leeresztett fekete hajjal, de
kellemetlen ráncos arccal kezd feltűnést
okozni. Bizalmas vállveregetése, „kétes
borizú” hangja nem épen kellemes be-
nyomást tesznek az idegenre. Ugy tetszik,
mintha láttam volna e nőt ma reggel a
Campo S. Lorenzon azon kétezerévi koldus
tömeg között, ki egy félóra népvándorlást
tettek a Casa d' industria épületébe. Vagy
talán csak hasonló volt? Hiszen a színes
öltözet, a lobogó fekete haj oly általános itt.
Minden arc határozott esimes vonásokkal, de

**ról, azért az irány, melyen halad-
ni fog ugyan az leend, a mely
eddig volt. Ugyan azon nevek-
kel fognak találkozni lapunk ha-
sábjain, melyekkel eddig. Ugyan
arra fogunk törekedni mint ed-
dig t. i. hogy tiszt. olvasóink
igényei kielégítsenek. — Előfi-
zethetni a szerkesztői irodában,
a könyvnyomdában és a nemzeti
casinóban Szvorényinál, a pol-
gári casinóban Hinfnernél, és
Reizner úr kereskedésében. —
Előfizetési feltételek:
3 negyedévre 3 frt.
1 félévre . . . 2 frt.
1 negyedévre 1 frt.
Szabadka, 1871. ápril 1.
A szerkesztőség.**

Folyó évi ápril hó 2-án azaz vasárnap
delután 4 órakor fog a szabadkai „iparos és
kereskedő-segédék önképző és segély-
egylet” az egylet helyiségében (gymnasiumi
épület emeletében) ünnepélyesen megnyitani
melyre az egylet tagjai és a nagy érdemű
városi közönség tisztelettel meghívatik.
Ugyan ez alkalomból felhívom az egy-
let azon t. tagjait kiknél aláírási iverk vannak
sziveskedjenek azokat legfeljebb ápril hó
2-án délelőtti 9 óráig az egylet elnökének
kézbesíteni.

Szabadkán, 1871. márc. 29.

Vida Kálmán, id. elnök.

* A hivatalos irály egy szép
példánya. A bajai levéltárban szóról
szóra következő hivatalos jelentés olvasható:
Tudósítása N. N. tanácsosnak, mely-
ben jelenti a néhai Horaszkó Mihály szeren-
estelen szőlész habok hullámai között mar-
talékait áldozat lévén, mely tény valósága
iránti tanuk kihallgatásával.

* Ezen alkalomból megjegyezzük, hogy
M. M. jegyző idejében nálunk meg ilyen
forma volt olvasható: A megdöglött város
bikája helyett . . . etc.

* Velence Zomborban. Zombor-
nak Szabadka felé eső része teljesen vízben
áll. A közlekedés csónakokon történik. Halá-
szatok is tartanak a város körüli vizekben
— mint beszélük.

* Sok nincs díszére Zombornak mond-
ják, de hogy a város háza előtt téren levő
hat hét fabódé nincs díszére az bizonyos.
Dicitür, hogy lehetne a dolgon segíteni.

* E hét folytán egy külömben jó módú
polgártársunk öngyilkos lett. Kénn tanyáján
a kutba ugrott. Mik voltak az okok, melyek
e szerenestelen gondolatra bírták, nem tudjuk
bizonyosan.

* Köztisztelőben álló polgártársunk
Jakobcsics Imre úr szépreményű fia a napok-
ban halt meg s temetett el Meramban. —
Légváltoztatás miatt utazott oda, de az sem
segített. „Contra vim mortis, non est medi-
camen in hartis”, e tudat vigasztalja a meg-
szomorodott atyát s testvéreket!

* Márc. 29-re fogó volt. Nem jó jel a
szép tavaszi napok után. Jó mondja a cigány
Benedek, sz. György mit sem ér — Fülöp,
Jakab az aztán a legény.

sötét ravasz kifejezéssel bír. Az idegen ele-
inte csak a szakáll és bajusz különbségét
avagy az életkort veszi észre s csak igen
későn tanulja meg magát segéd eszközök
nélkül is tájékozni. S mint testileg, úgy
szellemileg is igen közel rokon e nép. A
reabsz, és ravaszság és önérdéket kellemes-
en váltja fel a gyermekes élénkség s vagy
azon fogékonyság a szép iránt, melyet másutt
oly ritkán lehet az alsóbb osztályoknál is
felalálni.

Kissé eltérünk tárgyunktól s elfel edtük
a helyet, a hol vagyunk. Pedig ez alatt lénye-
ges változás történt. Hat zenész jön be az
ajtón s a menyíre a kis helyiség megengedé
csoportosítá magát. A zene kellemetlen volt
ugyan, de a nagy rész örült neki, miután a tul-
nyomó erőben lévő trombitások szokatlannul
nagy zajt ütöttek. Legjobban örült azonban
a részeg ifju, örömeiben befurta magát a
körközébe s ha szinte ott alig fordulhatott
meg egyszer kényelmesen, esernyőjét szerel-
mesen szívére szorítva ujongott s ugrált foly-
tonosan. A többi nyugodtan nézte a mulat-
ságot, látva hogy részvenni benne lehetet-
len, a legnagyobb rész szomszédjával merült
társaságba a zene elhallgatásakor csendesebb
s mindinkább esendesebbj lett a helyiség,
a két szerény olajlámpa kétes világot vetett
a különben magokban is tündöklő arcokra.
Ujjak jönnek s a régiék távozni kezdenek.
Én magam is követem példájukat.

S mit kellett látogatásért emlékebe hagy-
nom? Kérdi talán nehány nyugodt polgár.

* Mult vasárnap, kedd és szerdán elő-
adásokat tartott a híres Méhay tanár a phi-
sika, magika és búvészet köréből. Egyszer
látni érdemes — többször nem élvezetes.

* Martonos községnek mint multkor je-
leztük vannak országos vásárai, jelesül ju-
nius 15-ét megelőző hétfőn, — szeptemberben,
Mária nevenapját követő hétfőn és november
7-ét megelőző hétfőn. Utóvásár minden
hétfőn.

Az izraelita nőegylet ezennel köszö-
net mond egy a takarékpénztártól nyert adó-
mányért mint egyesek részéről a táncvigalom
alkalmával tett föllülizetésekért.

Nem hétköznapi dolog az, hogy az
ember majd egy utcát kénytelen kerülni
azon okból mert Vermes Gábor ur valamit
épített. Nemcsak a gyalogjárda van elzárva,
de a kihordott föld s kiöntött víz a széles
utcat majd nem egészen elfogja. Látja ezt
rendőrlátóságunk? Ha látja, miért nem in-
tézkedik? Kérjük tisztelettel.

* Nem elnézendő dolog az sem, hogy
a város közepén — a városház előtt tartá-
nak futtatásokat a jó kedvű kocsisok. Köny-
nyen baj történhetik s épen azért szükséges
és üdvös lenne az intézkedés.

F. hó 29-én virradóra a Szegedről-Sza-
badkának jövő vonat elmaradt, miután a
töltés Szeged és Horgos közt egy helyen
lestülyedt; a vonat e helyig jár s itt kizál-
nak s a súlyos tulsó felén várakozó vonatra
ülnek az utasok. —

Egyveleg.

Egy száz éves ember gyalog. Március
21-én reggel 8 órakor egy egészen felér
hajó aggastyán ültle Pesten egyik váci-utcai
ház előtt. Az ott álló konstábler megszólítja,
hogy nem tud más helyre ülni. Az öreg
ember kéri, engedje meg egy kissé pihenni,
mert K.-ról jött gyalog s itt a váci-utca
végén van dolga, hanem itt annyira elfáradt
hogy nem tud odább menni. A konstábler
kiváncsiságból megszólítja, hogy hány éves
lehet, hogy még ily erős. „Hiszen még csak 100
éves multam hanem olyan rossz az út, hogy
kissé megviselt, máskor nem egyszer jártam
meg már ezt az utat. Az öreg Mokvit jól
ismerik.”

A spanyol kormány visszautasítá Ame-
rika ajánlatát Cubának és Portorikónak
megvásárlására nézve. A spanyol király a nép
megszavaztatásától tette függővé ottani mara-
dását. Bismarck hercegi rangra emeltetett,
Moltke a vas kereszt-rend nagy keresztjét
kapta. A német birodalom császára asz-
szonyok és szűzek számára egy érdemkereszt-
rendet alapított. Párisban a lázadás folyton
tart a rend még sem állították helyre, a
vidéken egyes apró zavargásokon kívül egész
Franciaország a kormány körül csoportosul
s rosztalta a párisiak lázadását. Károly, rumé-
niai fejedelem hírszerint kinyilatkozta hogy
nem marad meg ha csak dictatorsággal fel
nem ruháztatja a rendelenség leküzdése
végett. — A riméniai kaurában 31 képviselő
egy községi és kerületi törvényjavas-
latot adott be, mely az idegeneknek külö-
nösen a zsidóknak nagy károkat okozna. Az
utóbbiak közt e végett nagy az ingatottság.

Felelős szerkesztő Radits György.
Főmunkatárs Hoós Dezső.

Semmit, épen semmit. A társadalom
nyomorultjainak legfőbb átká az, hogy a
philister polgár minden bünt és veszélyt fel-
tételez rólok s pestisként kerüli még a kört
is, hol ezek lakoznak, mert hiszen töltök
semmi jót várnai nem lehet s míg az osztály
szegényeim segíteni a humanismus legfőbb
feladatának tekintti, e proletair tömegtől csak
kiáltása által hisz megszabadulni. S pedig e
parányai közt több önfeláldozás, melegebb
szeretet lakozik, mint a felsőbb körökben s én
részemről bizomlyal mindenkor biztosabban
érezemmagam itt, mint a kereskedők és dip-
lomatak fényes köreiben.

Ne higgye azonban senki, hogy én e
helyeket egészen veszélyteleneknek tartom.
Az éhhalállal küzdelem, a barbarnevelés által
elkeserített kedély gyakran teszi az embert
fenevaddá, hol elvész minden tekintély. De ez
esetek igen ritkák s ki érti a népet, az akkor
sem fog félni tőlök. Én e helyütt harmad-
félóra ott létem alatt tört olaszszóval
beszéltem, jegyzéseket tettem, a nélkül hogy
legkisebb kellemetlenségem lett volna. A
ki azonban aristocraticai modortól ide is
el hozza, ki elég ügyetlen erszénye tartal-
mát fitogtatni avagy félelmet mutatni, az
olyan, ha itt nem is, hazatérte alkalmával
bizonyosan kellemetlenségeket fog magának
szerezni. De ez bizomlyal az ő hibája. A
műveletlen néptől haszaltan várjuk a maga-
sabb körök szokásai megértését, nekünk kell
leszállanunk hozzá s ha megakarjuk ismerni
ez kötelességünk is. György Aladár.

